Editörler
Prof. Dr. Hasret ÇOMAK Doç. Dr. Caner SANCAKTAR Huriye Yıldırım ÇİNAR

AFRİKA POLİTİKASI

21. Yüzyılda Güvenlik, Refah ve Demokrasi Arayışı

Beta

Scanned with CamScanner

Editörler
Prof. Dr. Hasret ÇOMAK
Doç. Dr. Caner SANCAKTAR
Huriye Yıldırım ÇİNAR

AFRİKA POLİTİKASI

21. YÜZYILDA GÜVENLİK, REFAH VE DEMOKRASİ ARAYIŞI

İSTANBUL - 2017

Beta

Scanned with CamScanner

Yayın No : 3504
İşletme-Ekonomi Dizisi : 853

1. Baskı – Şubat 2017 – İSTANBUL

ISBN 978 - 605 - 333 - 844 - 4

Copyright© Bu kitabın bu basısının Türkiye'deki yayın hakları BETA Basım Yayım Dağıtım A.Ş.'ye aittir. Her hakkı saklıdır. Hiçbir bölümü ve paragrafı kısmen veya tamamen ya da özet halinde, fotokopi, faksimile veya başka herhangi bir şekilde çoğaltılamaz, dağıtılamaz. Normal ölçüyü aşan iktibaslar yapılamaz. Normal ve kanunî iktibaslarda kaynak gösterilmesi zorunludur.

Dizgi : Beta Basım A.Ş.
Baskı - Cilt : İnkılâp Kitabevi Yayın San. Tic. A.Ş.
Çobançeşme Mah. Sanayi Cad.
Altay Sok. No: 8 Yenibosna - İSTANBUL
(Sertifika No: 10614) Tel: (0212) 496 11 81
Kapak Tasarım : Gökhan Ayrancı

Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş. (Sertifika No. 16136)
Narlıbahçe Sokak Damga Binası No: 11
Cağaloğlu - İSTANBUL
Tel : (0-212) 511 54 32 - 519 01 77
Fax: (0-212) 511 36 50
www.betayayincilik.com

Scanned with CamScanner

İ Ç İ N D E K İ L E R

Önsöz
Hasret ÇOMAK iii

1. BÖLÜM
AFRİKA'NIN KISA TARİHİ

Afrika'nın Kısa Tarihi
Zhaleh Abdi 3

2. BÖLÜM
TOPLUMSAL VE KÜLTÜREL YAPI

Afrika'nın Toplumsal Yapısı
Soyalp Tamçelik, Menekşe Sözbilir 19

Kültür
İsmail Metin 35

Afrika'da Dini Yapı ve Özellikleri: Orta Afrika Cumhuriyeti Örneği
Soyalp Tamçelik 43

Afrika'nın Etnik Yapısı
Keisuke Wakizaka 63

Irk Ayrımcılığı
Dinçer Bayer, Ergün Demirel 71

Scanned with CamScanner

Afrika'da Kadın Olmak: Kadın Sünneti
Aysel Okten 81

3. BÖLÜM
GÜVENLİK

1994 Ruanda Soykırımı: 1948 BM Soykırım Suçunun Önlenmesine ve Cezalandırılmasına Dair Sözleşme Kapsamında Değerlendirilmesi
Öncel Sençerman 91

Demokratik Kongo Cumhuriyeti Doğusundaki İç Çatışmalara Çevresel Güvenlik Perspektifinden Bir Bakış
Öncel Sençerman 111

Uluslararası Güvenlik Kapsamında Afrikalı Cihadistler
Huriye Yıldırım Çinar 125

Boko Haram Terör Örgütü
Aşkın İnci Sökmen Alaca 139

Afrika'da Son Dönemdeki Devletlerarası Silahlı Çatışmalar
Belma Engin 153

Mülteciler Sorunu
Sanem Özer 165

Afrika ve Avrupa Birliği Ülkeleri Arasındaki Yasa Dışı Göç Hareketleri
Mehlika Özlem Ultan 171

Afrika Güvenliğinde Cılız Bir Ses: Avrupa Birliği
Didem Saygın 181

Uluslararası İnsancıl Hukuk ve Uygulamaları
Dinçer Bayer, Murat Saka 191

İnsani Müdahale
Sanem Özer 205

Birleşmiş Milletler'in Afrika'daki Barış Gücü Operasyonları: Somali Örneği
Soyalp Tamçelik 211

Küresel Güçlerin Afrika Güvenliği Perspektiflerinin Stratejik Analizi
Hasret Çomak, Burak Şakir Şeker 237

African Security and UN-NATO-EU's Approach to the Region: The Case of Suppressing the Piracy with Djibouti Code of Conduct
Hasret Çomak, Burak Şakir Şeker 249

21. Yüzyılda Deniz Haydutluğu: Somali Örneği
Öncel Sençerman 265

Küresel ve Bölgesel Çevre Sorunları
Aylin Çelik Turan 281

İklim Değişikliği ve İklimsel Göçler
Aylin Çelik Turan 289

Afrika Güvenliği ve Orta Doğu
Kübra Deren Ekici 299

4. BÖLÜM
KÜRESEL EKONOMİ VE AFRİKA

Koloniyel Mirasın Afrika'daki Siyasal ve Ekonomik Gelişime Etkileri
Gaye Altuner 309

Afrika ve Borç Sorunu
Mine Yılmazer 317

Küresel Ticaret ve Afrika'ya Yansıması
Pınar Pehlivan 327

Dünya Bankası'nın Afrika'ya Yaklaşımı
Hakan Atlı 339

Scanned with CamScanner

Dünya Ticaret Örgütü ve Afrika Kalkınması
Hatice Yurtsever 345

Binyıl Kalkınma Hedefleri ve Afrika
Dilek Yiğit 351

AGOA: Afrika Büyüme ve Fırsat Kanunu
Asiye Ayben Çelik 363

Dış Yardımlar ve Ekonomik Kalkınmaya Etkisi
Umut Burak Geyikçi 373

Avrupa Birliği'nin Afrika Yardımları ve Yatırımları
Anıl Çağlar Erkan 383

Çin'in Afrika'daki Yatırım Politikaları
Hatice Nur Germir 401

Güvenlik ve Afrika Turizminin Değişen Yüzü
Burak Mil, Derman Küçükaltan 411

5. BÖLÜM
ENERJİ

Enerji Yönetimi
Zafer Adıgüzel 429

Afrika'da Enerji Güvenliği
Soyalp Tamçelik 439

Afrika'da Enerji Politikaları Hakkında Yorumlar
M. Oktay Alnıak, Pelin Bolat 459

Afrika'da Su Kaynakları ve Güvenliği
Zhaleh Abdi 473

6. BÖLÜM
DEMOKRATİKLEŞME

Afrika'da Kurumsal Yönetim ve Demokratikleşmeye Etkisi
Zafer Adıgüzel 485

Siyasal İletişim Bağlamında Dış Yardımlar, Demokrasi ve Afrika Kıtası
Emine Kılıçaslan 499

Afrika Kıtasının Yalancı Baharı
Ozan Gülhan 519

Afrika'da Demokrasi: Sahra Altı Afrika'da Güncel Siyasi Durumların Analizi
Isatou Bakari Jobe 533

7. BÖLÜM
ULUSLARARASI KURULUŞLARIN AFRİKA POLİTİKALARI

Avrupa Konseyi'nin Afrika Politikası
Serap Gürsel, Murat Yıldırım 543

AGİT'in Afrika Politikası
Murat Yıldırım 549

The Arab League
Leila Akhmetzhanova 555

8. BÖLÜM
KÜRESEL VE BÖLGESEL AKTÖRLERİN AFRİKA POLİTİKALARI

Amerika Birleşik Devletleri'nin Afrika Politikası
Soyalp Tamçelik 571

Rusya'nın Afrika Politikası
Soyalp Tamçelik 589

Scanned with CamScanner

İngiltere'nin Afrika Politikası
Soyalp Tamçelik 605

Almanya'nın Afrika Politikası
Soyalp Tamçelik 627

Fransa'nın Afrika Politikasının Esasları ve Uygulama Alanı Olarak Cezayir Örneği
Soyalp Tamçelik 645

Afrika'da Stratejik İşbirliği
Zafer Adıgüzel 677

Fransa-Senegal İlişkileri
Fatma Çakır 693

İtalya'nın Afrika Politikası
Serpil Bardakçı Tosun 699

İspanya'nın Afrika Politikası'nda Göç
Büşra Ural 707

Portekiz'in Afrika Politikası
Soyalp Tamçelik 713

Belçika'nın Afrika Politikası
Soyalp Tamçelik, Menekşe Sözbilir 729

Political and Economic Presence of China in Africa in the 21st Century
Ainur Nogayeva, Gaukhar Jumadilova 749

İsrail'in Afrika Politikası
Soyalp Tamçelik 757

İran'ın Afrika Politikası
Muhammet Fatih Özkan 777

Hindistan'ın Afrika Politikası
Soyalp Tamçelik 787

Kuzey Kore'nin Afrika Politikası Üzerine Bir İnceleme: Uluslararası Dostluk Fuar Merkezi'ndeki Sergi Örneği
Toshiyuki Takabayashi 813

9. BÖLÜM
TÜRKİYE - AFRİKA İLİŞKİLERİ

Geçmişten Günümüze İşbirliği Ekseninde Türkiye-Afrika İlişkileri
Nuri Gökhan Toprak, Volkan Tatar 829

Soğuk Savaş Sonrası Türkiye – Afrika İlişkileri: Modern Dünya Sisteminde "Yarı-çevre – Çevre Etkileşimi" Analizi
Eyyub Kandemir 855

Afrika Boynuzu'nda Türkiye'nin Dolaylı Tutum Stratejisi
Murat Koray 873

Afrika ile Eğitim-Teknik İşbirliği
M. Oktay Alnıak, Murat Koray 887

Scanned with CamScanner

AFRİKA'NIN ETNİK YAPISI

Keisuke WAKIZAKA*

Giriş

Eskiden beri etnisite ile ilgili tartışmalarda birçok insan etnisite ve ulusun vazgeçilmez unsuru olarak dilin önemini vurgulamaktadır. Özellikle Benedict Anderson "Hayali Cemaatler" kitabında etnik ve ulusal kimliğin oluşumundaki dilin rolünü açıklamaktadır. Ona göre, dil bir gruba ait olan insanlar arasındaki etkileşime büyük katkı sağlar ve bu etkileşim ortak zaman ve mekân bilinci ve bir gruba aidiyet bilincini oluşturur. Böylece bir "hayali cemaat" olarak etnik grup ya da ulus ortaya çıkar.[1]

Ayrıca "Etnik Sınır" teorisini öneren Fredrik Barth etnik grubunun temelinde "etkileşim sürecinde kendisini başkalarından farklılaştıran mekân ve bu mekânla birlikte oluşan aidiyet bilinci"nin olduğunu vurgulamakta ve farklı etnik grup olarak tanımlanması için fiziksel ve objektif sınırın gerek olmadığını anlatmaktadır. O, bu etkileşim sürecindeki dilin öneminden söz etmektedir.[2]

Afrika kıtası ırksal açıdan genel olarak siyah ırktan oluşmakta ve bu kıtanın ırk yapısı Amerika ve Avrasya kıtasına göre daha homojendir. Diğer yandan, Afrika'da 3000'den fazla kabile ve etnik gruplar vardır. Bu çeşitlilik doğal olarak kıtada farklı dillerin var olmasına da neden olmaktadır. Dilin etnik grubu belirleyen en önemli kıstaslardan biri olduğu gerçeğine dayanrak bu çalışma dile odaklanarak Afrika'daki etnik yapıyı anlatacaktır.

Afrika'daki diller geleneksel olarak 6 kategoriye ayrılır: Afro-Asya dil ailesi, Nil-Sahra dil ailesi, Nijer-Kongo dil ailesi (A) (Bantu dil ailesine ait olmayanlar), Nijer-Kongo dil ailesi (B) (Bantu dil ailesi), Koysan dil ailesi ve Avustronezya dil ailesi. Bunlardan başka çok çeşitli dil aileleri, hiçbir dil ailesine ait olmayan diller ve henüz kategorileştirilmemiş diller de Afrika'da mevcuttur. Ayrıca Avrupa ülkeleri Afrika'daki etkinliklerini arttırdıkça kıtada Afrikaans dili ve Portekizce gibi Hint-Avrupa dilleri de yaymaya başlamıştır.

---

* Orta Doğu Teknik Üniversitesi Bölge Çalışmaları Ana Bilim Dalı Doktora Öğrencisi, Kafkas Stratejik Araştırma Merkezi (KAFKASSAM) araştırmacısı.

1 bkz: Benedict Anderson, **Hayali Cemaatler**, çev. İskender Savaşır, İstanbul, Metis Yayınları, 2009.

2 bkz: Fredrik Barth, **Ethnic Groups and Boundaries: The Social Organization of Culture Difference**, Oslo, Universitetsforlaget, 1969.

Scanned with CamScanner

Bu genel kategorizasyon çerçevesinde, bu çalışma Afro-Asya dil ailesi, Nil-Sahra dil ailesi, Nijer-Kongo dil ailesi (A), Bantu dilleri, Khoysan dilleri ve diğer dil aileleri bölümlerinden oluşmakta ve bu kategorilere hangi dillerin mensup olduğunu ve hangi bölgede mevcut olduğunu anlatacaktır.

1. Afro-Asya Dil Ailesi

Afro-Asya dil ailesi Kuzey Afrika, Afrika'nın Boynuzu'nda yoğun olarak, Sahel Bölgesi'nde de kısmen mevcuttur. Bu dil ailesine ait olan dilleri kendi anadili olarak kullanan etnik grupların sayısı yaklaşık 375'tir. Afrika'daki bu dil ailesi Sami dil grubu, Berber dil grubu, Çad dil grubu, Kuşit dil grubu ve Omo dil grubuna ayrılır. Bu dil gruplarına ait etnik grupları şu şekilde sınıflandırmak mümkündür:

Sami dil grubuna ait dilleri konuşanlardan büyük nüfusa sahip olan gruplar Araplar (Fas, Moritanya, Cezayir, Tunus, Libya, Mısır, Sudan ve Eritre), Amharalar (Habeşistan), Tigrinyalar (Habeşistan ve Eritre) ve Tigreler'dir (Habeşistan'ın kuzey kısmı). Bu gruplardan başka Habeşistan'ın güney kısmında Doğu-Batı Gurage dillerini konuşan Seltiler, Volaneler, Zvaylar, Ulbareler, İnnekorlar, Soddolar, Goggotlar, Muherler, Maskanlar, Ezhalar, Guralar, Gyetolar, Ennemorlar ve Endegenler gibi küçük etnik gruplar yaşamaktadırlar.

Berber dil grubuna ait dilleri konuşanlar Berberler ve Tuareglerdir. Berberler ağırlıklı olarak Fas ve Cezayir'in iç kısımlarında bulunmaktadırlar. Tuaregler ise Cezayir'in güneydoğu kısmı, Libya'nın iç kısmı, Mali ve Nijer'in kuzey kısmı ve Moritanya'nın doğu kısmında göçebe hayatını sürdürmektedir.

Kuşit dil grubuna ait dilleri kullanan gruplar ağırlıklı olarak Afrika'nın boynuzunda bulunmaktadır. Bunlardan en büyük nüfusa sahip olanlar Habeşistan'da yaşayan 25-35 milyon nüfuslu Oromolar,[3] Habeşistan, Cibuti ve Somali'de yaşayan takriben 15-18 milyon kişiden oluşan Somalililer,[4] Habeşistan'ın orta-güney kısmında bulunan Sidamolar[5] ve Habeşistan'ın kuzeydoğu kısmı, Cibuti ve Eritre'de yaşayan yaklaşık 1,5 milyon nüfuslu Afarlardır.[6] Bu gruplardan başka Sudan, Eritre ve Mısır'da yaşayan Bejalar, Habeşistan'ın Güney kısmında yaşayan Avngiler, Blinler, Hamtangalar, Kımantlar, Hadiyalar, Kambatalar, Gavvadalar, Tsamaylar ve Kenya ve Tanzanya'da yaşayan Yaakular, Kvazalar ve Gorovalar gibi küçük etnik gruplar da mevcuttur.[7]

Çad dil grubuna ait dilleri kullanan etnik grupların sayısı yaklaşık 200'dür. Bu etnik gruplar genel olarak Kuzey Nijerya, Nijer, Kamerun, Çad ve Orta Afrika Cumhuriyeti'nde yaşamaktadır. Bu gruba ait en büyük etnik grubu yaklaşık 30-35 milyonluk nüfusa sahip

3 Ali B. Ali-Dinar (Ed.), "Facts about the Oromo of East Africa", **University of Pennsylvania African Studies Center**, http://www.africa.upenn.edu/Articles_Gen/Oromo.html (Erişim 31. 08. 2016).

4 "Somali", **Ethnolog**, http://www.ethnologue.com/18/language/som/ (Erişim 03. 09. 2016).

5 "Sidamo", **Ethnolog**, https://www.ethnologue.com/language/sid (Erişim 03. 09. 2016).

6 "Afar", **Ethnolog**, http://www.ethnologue.com/18/language/aar/ (Erişim 03. 09. 2016).

7 Richard Hayward, "Afroasiatic", **African Languages: An Introduction**, Bernd Heine ve Derek Nurse (Ed.), Cambridge, Cambridge University Press, 2000, s. 88.

Hausalardır.[8] Bu grubun dili olan Hausa dili Batı Afrika'nın iç kısmında ortak dili olarak da kullanılmaktadır. Onların dışında birçok küçük etnik gruplar da bulunmaktadır.

Omo dil grubuna ait dilleri kullanan etnik grupların tamamı Habeşistan'ın güneybatı kısmında bulunmaktadırlar. Buradaki en büyük grup 1,7-2 milyon nüfusa sahip olan Volaytalardır.[9] Bu etnik grubun dışında da bu dil gruba ait dilleri kullanan çok sayıda küçük etnik gruplar bulunmaktadır.

2. Nil-Sahra Dil Ailesi

Genellikle Nil-Sahra dil ailesine ait dilleri kullanan etnik gruplar Nil ve Chari nehirlerinin yukarısında yer alan bölgelerde bulunmaktadır. Bu dil ailesi Güney Mısır'dan Kuzey Tanzanya'ya kadar ve Njerya'dan Demokratik Kongo Cumhuriyeti'ne kadar uzanan bölgedeki 100'den fazla etnik grupları kapsamaktadır.

2001 yılında Christopher Ehret'in önerdiği kategoriye göre bu dil ailesine ait dilleri kullanan etnik grupların alt kategorisi olarak Komanlar, Orta Sudan Grubu, Kunama Grubu, Sahra Grubu, Furlar, Songay Grubu, Maban Grubu, Naralar, Nubya Grubu, Tamanlar, Tabiler, Berta Grubu, Dağlık Nuba Grubu, Dayular, Surma Grubu, Nil Grubu, Kuriakular ve Teusolar mevcuttur.[10]

Bu gruba ait olan etnik gruplardan en çok bilinenler Nijer, Nijerya, Çad ve Kamerun'da yaşayan Kanuriler, Nijer'deki Zarmalar, Kenya ve Tanzanya'nın iç kısımlarındaki Luolar, Masaylar ve Kalenjinler, Kuzey Uganda ve Güney Sudan'daki Açoliler ve Güney Sudan'daki Dinkalar ve Nuerlerdir.

Özellikle Güney Sudan'da Nil-Sahra grubuna ait Dinkalar ve Nuerler etnik çoğunluğunu oluşturmaktadır. Güney Sudan'da siyasal iktidar üzerindeki bu iki grup arasındaki gerginlik ve çatışmalar devam etmektedir. Uganda'da ise Açolilerin bir kısmı Uganda Halk Demokrat Ordusu, Kutsal Ruh Hareketi ve Tanrının Direniş Ordusu gibi oluşumlarla Uganda hükümetine karşı mücadele etmektedir. Bu oluşumlardan Tanrının Direniş Ordusu sivillere karşı işlediği birçok savaş suçlardan dolayı uluslararası toplum tarafından şiddetle eleştirilmektedir. Kenya'daki Luolar ve bağımsızlıktan beri iktidarda olan Kikuyular arasındaki gerginlik de 2007-2008 yılları arasında yaşanan Kenya Krizi'ne sebep olmuştur.

3. Nijer-Kongo Dil Grubu (A)

Nijer-Kongo dil ailesi dünyanın en büyük dil ailelerinden biridir. Sahra çölünün güneyinden Güney Afrika Cumhuriyeti'ne kadar uzanan oldukça geniş bölgede yaşayan etnik grupları kapsar. Onlardan Bantu dilleri dışındaki dilleri kullanan etnik gruplar ağırlıklı olarak Orta Afrika'nın kuzey kısmı ve Batı Afrika'da yaşamaktadır.

Bantu dilleri olmayan Nijer-Kongo dil ailesine ait dilleri kullanan etnik gruplara bakı-

8 http://www.peoplegroups.org/Explore/groupdetails.aspx?peid=14358 (Erişim 04. 09. 2016).

9 "Wolaytta", **Ethnolog**, http://www.ethnologue.com/18/language/wal/ (Erişim 03. 09. 2016).

10 bkz: Christopher Ehret, **A Historical-Comparative Reconstruction of Nilo-Saharan.** Köln: R. Köppe Verlag, 2001.

Scanned with CamScanner

lırsa, Sudan'ın güney kısmında yer alan Kordofan Bölgesi ve Nuba Dağlarında Kordofan dil grubuna ait dilleri konuşan yaklaşık 20 etnik grup mevcuttur.

Mali, Senegal, Burkina Faso, Gambiya, Gine, Gine Bissau, Sierra Leone, Liberya ve Fildişi Sahili'nde ise Mande dil grubuna ait dilleri konuşan Mandinkalar, Susular, Bambaralar, Dyulalar, Mendeler ve Soninkeler gibi birçok etnik gruplar bulunmaktadırlar. Ayrıca Senegal, Gambiya ve Gine'nin sahil kesimi ve Sahel bölgesinde Atlantik-Kongo dil grubuna ait dilleri kullanan Fulaniler, Voloflar ve Dyolalar gibi etnik gruplar yaşamaktadırlar. Mali'nin Nijer Nehri kıyısında yaşayan Dogonlar da bu dil ailesine mensup olan dili kullanmaktadır. Gana, Togo, Benin, Fildişi Sahili ve Burkina Faso ve Nijerya'daki dil gruplara bakarsak, o bölgede Gbe dilleri, Volta–Kongo dilleri, Kru dilleri, Senufo dilleri, Kva dilleri, Ga-Dangme dilleri, Gana-Togo Dağ dilleri, Avikam-Alladyan dilleri, Attie dili, Abe dili, Acukru dili ve Abici dili gibi dilleri kullanan birçok küçük etnik gruplar bulunmaktadırlar.

Diğer yandan, Nijerya'da Afro-Asya dil ailesine ait Hausa dilinden başka Nijer-Kongo dil ailesine ait iki önemli etnik grubu olarak yaklaşık 30 milyon nüfuslu Yorubalar ve yaklaşık 34 milyon kişiden oluşan İbolar mevcuttur.

Nijerya'nın doğu kısmı, Kamerun'un kuzey kısmı, Çad'ın güney kısmı ve Orta Afrika Cumhuriyeti'nde Adamava-Ubangi dil grubuna ait dilleri kullanan birçok etnik gruplar yaşamaktadır.

Bantu diline ait olmayan Nijer-Kongo dil ailesine ait dilleri konuşanların siyasette önemli rol oynadıkları ülkeler Senegal ve Nijerya'dır. Nijerya'da İngiliz sömürgesi altında İbolar nispeten yüksek statüye sahip olduğundan dolayı onlarla Hausalar gibi diğer gruplar arasında gerginlik oluşturulmuştur. 1960 yılında Nijerya bağımsızlık kazandıktan sonra siyasal iktidar Hausaların eline geçmiş ve onların İbolara baskısı 1960'lı yılların sonunda meydana gelen Biafra Krizi'ne yol açmıştır. Günümüzde de Nijerya siyasal hayatındaki Hausaların üstünlüğü devam etmektedir. Hausalar ve İbolar arasındaki gerginlik de halen mevcuttur.

Senegal'de ise 1960'lı yıllardan beri devam eden Voloflar ve Dyolalar arasında gerginlik devam etmektedir. Voloflar hemen hemen hepsi Müslümanken Senegal'in güney kısmında yer alan Kazamans Bölgesinde yaşayan Dyolaların çoğu Hıristiyanlık veya animizmi benimsemektedir. Dyolalar Senegal'in bağımsızlığından beri devam eden Voloflar hakimiyetine karşı Dyolalar hoşnutsuzluk hissetmektedir.[11] 1982 yılında Kazamans Demokratik Kurtuluş Hareketi'nin üyelerinin hükümet tarafından yakalanmaları münasebetiyle Kazamans'taki çatışmalar patlak vermiştir. Çatışmalar yaklaşık 30 yıldır devam etmiş ve 2014 yılında Kazamans Demokratik Kurtuluş Hareketi'nin lideri Salif Sadio tek taraflı ateşkes ilan etmiştir.[12]

11 http://ucdp.uu.se/#country/433 (Erişim 12. 10. 2014).

12 "Senegal: Movement for the Democratic Forces of Casamance (MFDC) Rebels Declare Unilateral Truce", **Wars in the World**, http://www.warsintheworld.com/index.php/2014/05/01/senegal-movement-for-the-democratic-forces-of-casamance-mfdc-rebels-declare-unilateral-truce/ (Erişim 12. 10. 2014).

4. Bantu Dilleri

Bantu dilleri ağırlıklı olarak Afrika kıtasının orta kısmı ve güney kısmında bulunmakta ve bu gruba ait olan diller 400'den fazla etnik gruplar tarafından kullanılmaktadır.

Bu dilleri kullanan etnik gruplar arasında nispeten büyük nüfusa sahip olanlar şunlardır: Tsvanalar (Güney Afrika ve Botsvana, 5,3 milyon kişi),[13] Hutular (Ruanda ve Burundi, 10-11 milyon kişi),[14] Tutsiler (Ruanda, Burundi, Uganda ve Demokratik Kongo Cumhuriyeti, 2,5 milyon kişi),[15] Kikuyular (Kenya, 6,7 milyon kişi),[16] Sotolar (Güney Afrika ve Lesoto, 5,3-6,4 milyon kişi),[17] Çevalar (Malavi, Mozambik, Zambiya ve Zimbabve, 10-13 milyon kişi),[18] Svaziler (Svaziland, Güney Afrika ve Mozambik, 1,7 milyon kişi),[19] Tsongalar (Güney Afrika, Mozambik, Zimbabve ve Svaziland, 4 milyon kişi),[20] Şonalar (Zimbabve, Zambiya, Mozambik ve Botsvana, 11 milyon kişi),[21] Ndebeleler (Zimbabve, Botsvana ve Güney Afrika, 3 milyon),[22] Gandalar (Uganda, 6,3 milyon kişi),[23] Zulular (Güney Afrika, 10,66 mlyon kişi)[24] ve Khosalar (Güney Afrika, 790 milyon kişi).[25]

Bantu dillerine ait olan diller arasında Svahili dili doğu Afrika'nın yanı sıra Afrika kıtasının Güney kısmında yaşayanların bir kısmı tarafından da yaygın şekilde benimsenmiş ve farklı dilleri benimseyen etnik gruplar arasındaki ortak dil işlevine sahiptir. Lingala dili ise Demokratik Kongo Cumhuriyeti ve Kongo Cumhuriyeti başta olmak üzere Afrika kıtasının orta kısmında ortak dili olarak kullanılmaktadır. Ayrıca Lingala müziği 1970'yı yıllardan beri bütün Afrika ülkeleri üzerinde büyük etki yaratarak bu dilin Afrika'daki önemi artmıştır. Kongo dili ise Angola'nın Kuzey kısmı ve Kabinda bölgesi, Kongo Cumhuriyeti ve Demokratik Kongo Cumhuriyeti'nin batı kısmında ortak dil olarak kullanılmaktadır.

5. Khoysan Dilleri

Khoysan dillerini kullanan etnik gruplar ağırlıklı olarak Afrika kıtasının güney kıs-

13 "Tswana", **Ethnolog**, http://www.ethnologue.com/18/language/tsn/ (Erişim 04. 09. 2016).

14 "Hutu", **World Culture Encyclopedia**, http://www.everyculture.com/wc/Rwanda-to-Syria/Hutu.html (Erişim 04. 09. 2016).

15 "Numbers", **Human Rights Watch**, https://www.hrw.org/reports/1999/rwanda/Geno1-3-04.htm (Erişim 04. 09. 2016).

16 "Gikuyu", **Ethnolog**, http://www.ethnologue.com/18/language/kik/17 (Erişim 04. 09. 2016).

17 "Sotho", **Peoplegroups**, https://joshuaproject.net/people_groups/15005 (Erişim 04. 09. 2016).

18 "Chichewa", **Ethnolog**, http://www.ethnologue.com/language/nya/17 (Erişim 04. 09. 2016).

19 "The Swazi (Swati) People of Southeastern Africa", **Strategy Leader Resource Kit**, http://strategyleader.org/profiles/swazi.html (Erişim 04. 09. 2016).

20 "Tsonga", **Ethnolog**, http://www.ethnologue.com/language/tso/17 (Erişim 04. 09. 2016).

21 "Shona", **Ethnolog**, http://www.ethnologue.com/language/sna (Erişim 04. 09. 2016).

22 "Ndebele", **Ethnolog**, http://www.ethnologue.com/language/nde (Erişim 04. 09. 2016); "Ndebele", **Ethnolog**, http://www.ethnologue.com/language/nbl/17 (Erişim 04. 09. 2016).

23 "Uganda", **CIA World Factbook**, https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ug.html (Erişim 04. 09. 2016).

24 "Zulu", **Peoplegroups**, https://joshuaproject.net/people_groups/16112 (Erişim 04. 09. 2016).

25 "Xhosa", **Ethnolog**, http://www.ethnologue.com/language/xho (Erişim 04. 09. 2016).

Scanned with CamScanner

mında yer alan Kalahari Çölü ve onun çevresinde bulunmakta ve Tanzanya'nın bir bölgesi içinde de kullanılmaktadır.

Bu dilleri kullanan etnik gruplara bakarsak, Tanzanya'nın iç kısmında küçük sayıda Hadzalar ve Sandaveler ile Botsvana, Namibya ve Güney Afrika'daki bazı etnik gruplardır. Geleneksel olarak onlar içinde Khoylar hayvancılığa dayanırken Sanlar ise avcılık ve toplayıcılığa dayanmaktadır. Bu etnik gruplara çoğunlukla animizm dini hâkimdir.

Fakat bu grupların yaşadıkları bölgelerde modernleşme ilerledikçe özellikle avcılığa dayanan Sanlar yerleşik hayata geçmeye başlamıştır.[26] Ama bu halkın çoğu henüz kapitalizme alışamadıklarından dolayı kültürel asimilasyon ve işsizlik onlar için büyük sorundur.[27] Bu sosyoekonomik sorunlar bu topluluklar arasında alkol bağımlılığı, şiddet ve intihar gibi çeşitli vakaların yaygınlaşmasına neden olmuştur.[28]

6. Diğer Dil Grupları

Afrika'da yukarıda bahsedilen dil ailelerinin dışında da çeşitli diller kullanılmaktadır. Mesela Madagaskar'daki halkın çoğunluğu Avustronezya grubuna mensuptur ve onların dili Güneydoğu Asya'daki Malezya dili, Endonezya dili ve Filipino diline yakındır. Bunlar Afrika kıtasındaki diğer etnik gruplardan oldukça farklıdır.

17. yüzyıldan sonra ise Avrupalılar Güney Afrika'ya yerleşmeye başlamıştır. Bu zamandan beri Güney Afrika, Namibya, Zimbabve ve Zambiya gibi ülkelerde ihmal edilemeyecek kadar sayıda Avrupalı yaşamaktadır. Bir de İngiltere Afrika'ya ilerlemeye başladığından beri Hindistan, Pakistan ve Bangladeş gibi Güney Asya'dan da çok sayıda insan özellikle Afrika'nın doğu ve güney kısımlarına göç etmişlerdir. Ayrıca günümüzde Çin ile Afrika arasındaki ilişkiler ilerledikçe çok sayıda Çinliler Afrika'ya yerleşmeye başlamış, bu milletin Afrika'daki nüfusu giderek artmaktadır.

Sonuç

Afrika'da ırksal açıdan diğer kıtalara göre daha basit yapıya sahipken bir dil ya da dil grubu içinde çeşitli lehçeler ve ağızların olması ve ortak dilin olmaması Afrika'daki insanlar arasındaki etkileşimi önemli derecede engellemekte ve Afrika genelinde ulusal ya da etnik kimlikten daha ziyade kabile kimliğin hâkim olmasına sebep olmaktadır. Ayrıca ülke içindeki ulaşım şartlarının iyi olmaması ve okuma-yazma oranının genel olarak oldukça düşük olması da Afrika ülkelerinin bir ulus-devlete dönüşmesini kösteklemektedir. Bu şarttan dolayı Afrika'da oluşturulan kabilecilik ülke içindeki adaleti bozmakta ve iktidar üzerindeki iç çatışmalarına yol açmaktadır.

Fakat bu duruma karşı çalışmalar da mevcuttur. Afrika'daki bazı ülkelerde ölçünlü dillerin belirlenmesi için resmi çalışmalar devam etmekte ve günümüzde Afrika'da devam

[26] Kenji Nakanishi, "Bushman Taiho Zokuzoku" [Khoysanlar Yakalanıyor], **Yomiuri-Shinbun**, 03. 10. 2009, s. 8.

[27] Kazunobu Iken-tani, **Ningennitotte Suikatoha Nanika** [İnsanlar için Karpuz Nedir], Kyoto, Rinsen-Shoten, 2014, s. 149-159.

[28] A.e., s. 158.

eden ekonomik kalkınmadan dolayı farklı insanlar arasındaki etkileşim artmakta ve bazı yerlerde birbiriyle benzeyen etnik gruplar arasında yeni ortak dil de oluşturulmuştur.[29] Bu, farklı kabileler arasındaki etkileşimi artırarak daha kapsayıcı kimliğin oluşumuna katkı sağlayabilir.

Ayrıca Afrika'da Somalice, Hausaca, Svahilice, Berberce, Lingalaca ve Mandinkaca gibi sınırı aşan dilleri mevcuttur. Mali Eski Cumhurbaşkanı Alpha Konare başta olmak üzere bazı önemli Afrika liderleri bu dillerin Afrika'nın birleşmesine katkı sağlayacağını savunmuştur[30]. Bu fikre yönelik bazı çalışmalar günümüzde de devam etmektedir.

Sonuç olarak, dil politikası Afrika'daki ulusal-etnik kimliğinin oluşumunda oldukça önemli rol oynamaktadır. Daha kapsayıcı dil ve kimliğin inşasına yönelik çalışmalar Afrika'nın ekonomisinin geçmişe nazaran iyileşmesiyle birlikte günümüzde daha hız kazanmıştır. Afrika'da ortak ve ölçünlü dillerin belirlenmesi ilerledikçe ve sınır aşan diller geliştikçe Afrika'daki halkın kimlik yapısı değişebilir ve Afrika'daki etnik yapısı gelecekte daha farklı bir yapıya dönüşebilir. Bu durum, Afrika'daki insanların daha kapsayıcı ulusal ve etnik kimliğini ve daha geniş çaptaki bir "Afrikalı" kimliğinin benimsenmesini teşvik edecektir.

[29] Bunun örneği olarak Gine, Fildişi Sahili ve Mali'deki Mende dillerini kullanan etnik gruplar tarafından kullanılan Nko Harfinden bahsedilebilir. Bu harf Solomana Kante tarafından 1949 yılında oluşturulmuş ve günümüzde bu harfla yazılan yayınlar mevcuttur. Detay için bkz: Peter Unseth, "Invention of Scripts in West Africa for Ethnic Revitalization", **The Success-Failure Continuum in Language and Ethnic Identity Efforts**, Joshua A. Fishman and Ofelia Garcia (Ed.), New York: Oxford University Press, 2011, s. 23-32.

[30] "African Languages for Africa's Development", **ACALAN**, http://www.acalan.org/en/ (Erişim 04. 09. 2016).

Scanned with CamScanner